

Izvērtēšanas noslēguma ziņojums

Projekta nosaukums: Eiropas Savienības Eiropas Reģionālās attīstības fonda vienotā programmdokumenta 2.2.1.2.apakšaktivitātes "Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās" ieviešanai izstrādāto grantu shēmas vadlīniju un projektu vērtēšanas procesa atbilstības izvērtēšana vienotajam programmdokumentam un programmas papildinājumam

Līguma nr. : FM 2005/ERAF – 5.2.3.-1
Līguma parakstīšanas datums: 2005.gada 11.jūlijs
Līguma sākšanās datums: 2005.gada 11.jūlijs
Līguma beigu datums: 2005.gada 8.augusts
Līguma kopējā summa: Līguma kopējā summa ir 6903,00 lati, tai skaitā 1053,00 lati - pievienotās vērtības nodoklis
Pasūtītājs: Latvijas Republikas Finanšu ministrija
Izpildītājs: SIA «Corporate and Public Management Consulting Group »

Rīga
2005.gada 11.augusts.

Saturs

LIETOTO SAĪSINĀJUMU SKAIDROJUMI	4
SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS	5
KOPSAVILKUMS	5
1. GS VADLĪNIJU ATBILSTĪBA VPD UN PP	6
SECINĀJUMS.....	6
2. GS VĒRTĒŠANAS PROCESA ATBILSTĪBA VPD UN PP	6
2.1. GS NOTEIKTĀ VĒRTĒŠANAS PROCESA UZBŪVE.....	7
SECINĀJUMS.....	7
2.2. KOPSAVILKUMS	8
2.3. TIEŠO PRIVĀTO INVESTĪCIJU APJOMS ATBALSTĪTĀJOS PROJEKTOS	8
SECINĀJUMS.....	8
2.4. ATBALSTĪTO PROJEKTU SKAITS PĒC PLĀNOŠANAS REĢIONIEM	8
SECINĀJUMS.....	8
2.5. ATBALSTĪTIE UZŅĒMUMI.....	8
2.6. PROJEKTA ATBALSTA VEIDS	8
SECINĀJUMS.....	9
2.7. ATBALSTĪTO UZŅĒMUMU ĪPAŠNIEKU SKAITS UN DZIMUMS	9
SECINĀJUMS.....	9
2.8. ATBALSTĪTO UZŅĒMUMU LIELUMS	9
2.9. ATBALSTĪTO UZŅĒMUMU DARBĪBAS VEIDS/ ATBALSTĪTĀ PROJEKTA NOZARE	10
SECINĀJUMS.....	10
2.10. JAUNRADĪTO UN / VAI SAGLABĀTO DARBA VIETU SKAITS.....	10
SECINĀJUMS.....	11
3. GS REALIZĒTO PROJEKTU EFEKTIVITĀTE	12
SECINĀJUMS.....	12
4. GS REALIZĒTO PROJEKTU ILGTSPĒJA UN BLAKUS IETEKME	12
5. IZVĒRTĒŠANAS LAIKĀ KONSTATĒTIE KRITISKIE JAUTĀJUMI UN SECINĀJUMI	14
5.1. GS ATBILSTĪBA VPD UN PP	14
5.2. GS MĒRĶU AKTIVITĀŠU UN SASNIEDZAMO REZULTĀTU ATBILSTĪBA VPD UN PP	14
5.3. GS VADLĪNIJAS	15
5.4. VĒRTĒŠANAS PROCESS	16
5.5. ADMINISTRATĪVIE PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI	16
5.6. KVALITĀTĪVIE UN SPECIFISKIE KRITĒRIJI.....	17
5.7. PROJEKTA PIETEIKUMA VEIDLAPA.....	17
5.8. PROJEKTU PIETEIKUMU PRAKTISKĀ VĒRTĒŠANA	18
6. REKOMENDĀCIJAS GS UZLABOŠANAI	20
6.1. GS VADLĪNIJAS	20
6.2. PROJEKTU PIETEIKUMU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI	20
6.3. PROJEKTU PIETEIKUMA DOKUMENTĀCIJA.....	21
6.4. GS PROJEKTU VĒRTĒŠANAS PROCESS	21
7. BŪTISKĀKĀS PROBLĒMAS IZVĒRTĒJUMA ĪSTENOŠANAS GAITĀ	22
8. PIEEJA PAKALPOJUMA ĪSTENOŠANAI	22
9. ORGANIZĀCIJA UN VADĪBA	24

1) STRUKTŪRA.....	24
2) FUNKCIJAS	24
3) ATBILDĪBA	24
PIELIKUMI.....	25
PIELIKUMS NR.1: IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI UN LITERATŪRA	25
PIELIKUMS NR.2: IZVĒRTĒŠANĀ IZMANTOTĀS DARBA MATRICAS.	27

Lietoto saīsinājumu skaidrojumi

GS	Grantu shēma "Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās"
VPD	Vienotais programmdokuments Mērķa 1 programmai Latvijā 2004. – 2006. gadam
PP	Vienotā programmdokumenta papildinājums
ĪAT	Īpaši atbalstāmās teritorijas
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
RAPLM	Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija
EM	Ekonomikas ministrija
EK	Eiropas Komisija
FM	Finanšu ministrija
Izpildītājs	Corporate & Public Management Consulting Group
Pasūtītājs	Finanšu ministrija

Situācijas raksturojums

Izvērtējamā GS ir VRAA iepriekš administrētās nacionālās programmas "*Īpaši atbalstāmo teritoriju uzņēmējdarbības attīstība*" tieša pēctece, kura pārveidota par GS, saskaņojot to ar EK. Uz izvērtēšanas sākumu izvērtējamās GS apsaimniekotājs ir VRAA. Izvērtēšanas laikā tika vērtēti visi uz 2005.gada 14.jūliju par atbalstāmiem uzskatāmie projekti, kopskaitā 41. Trīs no atbalstītajiem projektiem uz GS izvērtēšanas uzsākšanas brīdi jau saņēmuši GS finansējumu. Uz izvērtējuma realizācijas brīdi GS projektu pieteikumu pieņemšana bija noslēgusies, jo pieteiktie un apstiprinātie projekti spēja aptvert visus atvēlētos finanšu resursus. Lielākā daļa iesniegto projektu ir izvērtēti, daļa projektu jau saņēmuši finansējumu, bet daļa vēl atrodas vērtēšanas procesā. GS izvērtēšana tika veikta visiem uz vērtēšanas sākumu apstiprinātajiem projektiem un izlases kārtībā izvēlētajiem noraidītajiem projektiem. Izvērtēšanas laikā Izpildītājs saņēma visu no Pasūtītāja pieprasīto informāciju un atbalstu. VRAA kā izvērtējamo GS administrējošā institūcija uz izvērtēšanas laiku nozīmēja vienu kontaktpersonu, kura sniedza profesionālu atbalstu izvērtēšanas ekspertiem, ievērojami atvieglojot to darbu.

Kopsavilkums

Šajā ziņojumā atspoguļots GS "*Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās*" ieviešanai izstrādāto vadlīniju un projektu vērtēšanas procesa atbilstības VPD un PP izvērtējums.

Nemot vērā to, ka dotā GS netika radīta no jauna, bet tās pamatā izmantota iepriekš realizēta nacionālā programma, izvērtēšanas rezultātā konstatēts, ka tā veiksmīgi pārveidota par GS. Kopumā GS apraksts, vadlīnijas un vērtēšanas process formāli atbilst VPD un PP. Tomēr jāvērs uzmanība, ka izvērtēšanas laikā tika konstatēti atsevišķi kritiski jautājumi, kuru nerisināšana var negatīvi ietekmēt GS efektivitāti. Jāatzīmē, ka atsevišķas nepilnības konstatētas GS vadlīnijās, vērtēšanas procesā un arī atbalstīto un neatbalstīto projektu pieteikumu vērtējumos.

Par būtiskāko risināmo jautājumu uzskatāma nepieciešamība GS vadlīnijās vai vēlāmāk VPD un PP līmenī identificēt ĪĀT problēmām raksturīgos specifiskos problēmu cēloņus, kuru risināšanai būtu pielāgojami GS mērķi, to indikatori un specifiski projektu vērtēšanas kritēriji. Pašlaik GS mērķi un indikatori, lai arī orientēti uz ĪĀT problēmu risināšanu, ir vispārīgi, kā rezultātā no projektu pieteikumiem nav iespējams identificēt, cik lielā mērā tie risina katras ĪĀT specifiskos problēmu cēloņus.

1. GS vadlīniju atbilstība VPD un PP

Izvērtējot GS vadlīnijas, konstatēts, ka tajās sniegtā informācija daļēji nodrošina to, ka GS realizētie projekti veicinātu tādas VPD un PP definētas atslēgas problēmas kā augsts strukturālais bezdarbs, zema uzņēmējdarbības un darbaspēka pievienotā vērtība, lielas reģionālās (sociālās) ienākumu un bezdarba atšķirības, lielas lauku-pilsētu atšķirības, ierobežota pieeja biznesa attīstības pakalpojumiem un tehnoloģijām, zems drošības, vides un patērētāju standartu ievērošanas līmenis, zems investīciju līmenis un zema uzņēmējdarbības iniciatīva risināšanu. Daļējs atbilstības vērtējums piešķirts, balstoties uz GS vadlīniju dziļāku analīzi, kurā identificēta virkne kritisku jautājumu tādos punktos kā jēdzienu definīcijas, izvirzīto GS rezultātu konkrētība un no tās izrietošā specifisko vērtēšanas kritēriju kvalitāte, kas būtiski var traucēt projekta pieteicējam, balstoties uz GS vadlīnijās pieejamās informācijas, sagatavot veiksmīgu GS projektu. Detalizētāks kritisko jautājumu atspoguļojums pieejams šī izvērtējuma sadaļā "*Izvērtēšanas laikā konstatētie kritiskie jautājumi un secinājumi*".

Secinājums

GS vadlīniju atbilstība VPD un PP ir deklaratīvo mērķu un skaidri definēto ierobežojumu līmenī. Tas ļauj secināt, ka jautājumi, kuras bija mehāniski pārņemamas, ir pārņemtas labi. Tomēr galvenā neatbilstība ir saistīta ar to, ka saskaņā ar VPD un PP, GS vadlīnijām jānodrošina potenciālais projektu pieteicējs ar kvalitatīvu, praktisku, viegli uztveramu un precīzu informāciju. Balstoties uz GS vadlīnijām, pieteicējam būtu jāspēj sagatavot veiksmīgu projektu, kurš būtu vērsts uz VPD un PP mērķu sasniegšanu. Identificētie kritiskie jautājumi ļauj secināt, ka dotās GS vadlīnijas šādu iespēju projekta pieteicējiem nenodrošina.

2. GS vērtēšanas procesa atbilstība VPD un PP

VPD un PP nosaka GS vērtēšanas procesa uzbūvi, kas atspoguļota VRAA iekšējās procedūrās -Nr. PAN-PKI-PRO0-4 "*Projektu pieteikumu kvalitatīvās atbilstības izvērtēšana un finansēšanas līgumu sagatavošana*"(15.03.2005) un Nr. PPN-PAI-PRO0-4 "*Projektu pieteikumu pieņemšana un administratīvās atbilstības izvērtēšana*"(05.05.2005):

- GS administrējošā iestāde pieņem projektu pieteikumu.
- GS administrējošā iestāde vērtē projekta pieteikuma atbilstību tehniskajiem un administratīvajiem kritērijiem. Paredzētajos gadījumos tiek veikta šo pieteikumu virskontrole.
- Kvalitatīvo un specifisko kritēriju vērtēšanu veic pirmā līmeņa starpniekinstitūcijas izveidota vērtēšanas komisija.

- Pozitīva vērtēšanas komisijas slēdziena rezultātā GS administrējošā iestāde pieņem lēmumu par līguma slēgšanu ar granta finansējuma saņēmēju.

2.1. GS noteiktā vērtēšanas procesa uzbūve

- GS administrējošā iestāde, pieņemot projekta pieteikumu, veic tā pirmreizēju atbilstības vērtējumu pēc noteiktiem administratīvajiem kritērijiem un gadījumā, ja tiek konstatētas neatbilstības, projekta pieteikums tiek atgriezts projekta pieteicējam, to neregistrējot.
- Gadījumā, ja projekta pieteikums ir veiksmīgi pieņemts, GS apsaimniekotājs veic tā vērtēšanu atbilstoši pārējiem administratīvajiem kritērijiem.
- Gadījumā, ja projekts atbilst administratīvajiem kritērijiem, GS apsaimniekotāja eksperts atsevišķi vērtē projekta pieteikuma iepirkuma procedūru.
- Pozitīva administratīvo kritēriju un iepirkuma procedūras vērtējuma gadījumā projekts tiek nodots GS apsaimniekotāja ekspertam, kurš veic projekta vērtēšanu atbilstoši kvalitātes un specifiskajiem kritērijiem.
- Neskatoties uz to, vai GS apsaimniekotāja eksperta, kurš veic pilnu projekta pieteikuma izvērtēšanu atbilstoši kvalitātes un specifiskajiem kritērijiem, vērtējums ir pozitīvs vai negatīvs, projekta pieteikums nonāk pirmā līmeņa starpniekinstitūcijas izveidotajā ekspertu komisijā, kura veic projekta vērtēšanu atbilstoši kvalitātes un specifiskajiem kritērijiem.
- Pozitīva vērtēšanas komisijas lēmuma gadījumā GS apsaimniekotājs pieņem lēmumu par projekta pieteikuma atbalstīšanu.

Secinājums

Izvērtējamās GS vērtēšanas procesa analīze liecina, ka tas pamatā atbilst VPD un PP noteiktajam vērtēšanas procesam, kurš paredz divus vērtēšanas pamata posmus. Tomēr praksē, kā izriet no VRAA procedūras Nr. PPN-PAI-PRO0-4 "*Projektu pieteikumu pieņemšana un administratīvās atbilstības izvērtēšana*" (05.05.2005), jau administratīvā vērtēšana tiek sadalīta divos secīgos apakšposmos (skat. 1 un 2 p. iepriekš). Arī VRAA procedūra Nr. PAN-PKI-PRO0-4 "*Projektu pieteikumu kvalitatīvās atbilstības izvērtēšana un finansēšanas līgumu sagatavošana*" (15.03.2005), kas reglamentē projektu kvalitātes un iepirkuma procedūras vērtēšanu, reāli paredz divus secīgus apakšposmus - vispirms iepirkuma procedūras vērtējums, pēc tam projekta kvalitātes vērtējums.

Administratīvo kritēriju vērtēšanas procesā atsevišķi izdalot pirmreizēju atbilstības vērtējumu, netiek nodrošināts, ka valsts pārvaldes negatīva lēmuma gadījumā tiek sagatavots administratīvais akts, kam būtu jānotiek noraidot jebkuru projekta pieteikumu.

2.2. Kopsavilkums

Kopējais atbalstīto projektu skaits: 41.

Kopējais atbalstīto projektu apjoms: 3 244 997,16 lati.

Publiskā līdzfinansējuma apjoms: 1 609 758,90 lati.

2.3. Tiešo privāto investīciju apjoms atbalstītajos projektos

Projektu iesniedzēju pašu investīciju apjoms: 1 635 275 lati.

Secinājums

No projektu pieteikumiem faktiski ir identificējama tikai tā privāto investīciju daļa, kas piesaistīta pieteiktā projekta realizācijai. Tāpēc tieši piesaistīto privāto investīciju apjoms tikai mazliet pārsniedz maksimāli noteikto 50% barjeru. Gadījumos, kad pieteiktais projekts ir kādas lielākas aktivitātes sastāvdaļa, kopējo privāto investīciju apjomu, ko piesaista visa aktivitāte, no projekta pieteikuma nav iespējams identificēt.

2.4. Atbalstīto projektu skaits pēc plānošanas reģioniem

Rīgas plānošanas reģionā: 1 uzņēmums.

Vidzemes plānošanas reģionā: 14 uzņēmumi.

Zemgales plānošanas reģionā: 5 uzņēmumi.

Kurzemes plānošanas reģionā: 6 uzņēmumi.

Latgales plānošanas reģionā: 15 uzņēmumi.

Secinājums

Atbalstīto projektu skaits ir veiksmīgi sadalīts starp plānošanas reģioniem atbilstoši to attīstības indeksiem. Reģionā ar zemāko attīstības indeksa reitingu tiks realizēts lielākais atbalstīto projektu skaits.

2.5. Atbalstītie uzņēmumi

Grantu shēmas "Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās" ietvaros atbalstīti 8 jauni uzņēmumi jeb 19,5 % no visiem atbalstītajiem projektiem un 33 esošie jeb 75,6 % no visiem atbalstītajiem projektiem.

2.6. Projekta atbalsta veids

Ieguldījums infrastruktūrā: 41 uzņēmumā.

Secinājums

Tā kā GS vadlīnijas neparedz specifisku infrastruktūras definīciju, tad projektu pieteicēji varēja izmantot visus uz to brīdi definētos jēdziena „infrastruktūra” skaidrojumus. No tiem izriet tas, ka visi līdzekļi, kas paredzēti pamatlīdzekļu iegādei, izņemot tiešu finanšu resursu iegādi, ir uzskatāmi par ieguldījumiem infrastruktūrā. Tādejādi visi uz izvērtēšanas brīdi atbalstītie GS projekti uzskatāmi par infrastruktūras projektiem.

2.7. Atbalstīto uzņēmumu īpašnieku skaits un dzimums

Atsevišķos projektu pieteikumos nav atrodama pilna informācija, vai arī komercsabiedrību īpašnieki ir juridiskas personas: 7 uzņēmumos.

No uzņēmumiem, kuros īpašnieki ir fiziskas personas, īpašnieki ir:

- tikai vīrieši: 26 uzņēmumos;
- tikai sievietes: 2 uzņēmumos;
- vīrieši un sievietes: 6 uzņēmumos.

Vienlaikus jānorāda, ka Latvijā pašreiz nav pieejama informācija par uzņēmumu īpašnieku sadalījumu pēc dzimuma struktūras. Šāda informācija nav pieejama Centrālajā statistikas pārvaldē, Uzņēmumu reģistrā, ne arī uzņēmumā Lursoft.

Secinājums

No atbalstīto uzņēmumu īpašnieku dzimuma struktūras analīzes redzams, ka tiešie labuma guvēji kā biznesa īpašnieki no lielākās daļas atbalstīto projektu būs tieši vīrieši.

2.8. Atbalstīto uzņēmumu lielums

Analizējot atbalstītos uzņēmumus pēc to lieluma, klasifikācijā izmantota EK 2003.gada 6.maija rekomendācija par mikro, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (*Commission recommendation of May 6 2003 concerning the definition of micro, small and medium sized enterprises (notified under document number C(2003) 1422) 2003/361/EC*).

Uzņēmumi tika klasificēti 3 apakšgrupās:

- mikro uzņēmumi: 18;
- mazie uzņēmumi: 16;
- vidējie uzņēmumi: 7.

2.9. Atbalstīto uzņēmumu darbības veids/ atbalstītā projekta nozare

Atbalstītā uzņēmuma darbības joma/projektu nozares	Atbalstīto projektu skaits	Atbalstīto jomu % īpatsvars
Pakalpojumu joma:		
Lauksaimnieciskie pakalpojumi	7	17,1
Tūrisms	7	17,1
Pārējie pakalpojumi (ekskavatoru noma, komunālie pakalpojumi, autoserviss, auto mazgātuve, ceļu būvniecības pakalpojumi, atkritumu apsaimniekošanas un transportēšanas pakalpojumi, meliorācijas pakalpojumi)	19	46,3
Ražošana	6	14,6
Ražošana un pakalpojumi	2	4,9
Kopā	41	100

Secinājums

Kā redzams tabulā, lielākais projektu skaits jeb 80,5% no visiem atbalstītajiem projektiem tiks realizēti pakalpojumu jomā, t.sk. lauksaimniecības pakalpojumu jomā tiks realizēts 17,1% no visiem atbalstītajiem projektiem. Jāņem vērā, ka projekti lauksaimniecības pakalpojumu jomā tiek atbalstīti arī ELVGF VPD 4. prioritātes "Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana" 4.1.apakšprioritātes "Lauksaimniecības un lauku attīstības veicināšana" 4.1.4.pasākumā "Lauku teritoriju pārveidošanās un attīstības veicināšana".

Vienlaikus nozarē, kura izvirzīta kā atsevišķs GS apakšmērķis, uz izvērtēšanas brīdi ir apstiprināti mazāk kā 20% projektu. Šāds sadalījums izvirza jautājumu - vai atbalsta sadalījums pa nozarēm ir pamatots ar ĪĀT problēmu izpēti un to risināšanas stratēģiju vai arī tas tikai atspoguļo projektu pieteicēju individuālās vajadzības.

2.10. Jaunradīto un / vai saglabāto darba vietu skaits

Viens no grantu shēmas apakšmērķiem ir „veicināt jaunu darba vietu izveidošanu un esošo darba vietu saglabāšanu”, un finansējuma saņēmējam būtu jānodrošina „jaunu darba vietu radīšana un / vai veco saglabāšana”.

Saglabāto darba vietu skaits nav identificējams visos projektu pieteikumos, kaut arī informācija par saglabātajām darba vietām tiek pieprasīta gan GS pieteikuma 2.9.punktā "*Projekta sagaidāmie rezultāti un ietekme*", gan 2.12.punktā "*Darba vietu apraksts*". GS vadlīnijās nav definēts termins „saglabāto darba vietu skaits”, tādejādi radot dažādu tā izpratni, tas atspoguļojas arī projekta pieteikumos, kur vienā pieteikumā kā saglabātas darba vietas uzņēmējs uzrāda visas savas uzņēmuma darba vietas - arī tās, kuras realizētais projekts pat neietekmē, bet citā pieteikumā uzņēmējs neuzrāda nevienu, jo uzskata, ka projekts esošās darba vietas neietekmē, un tāpēc tās nav uzskatāmas par saglabātām.

Projektu pieteikumos informācija par jaunradīto un /vai saglabāto darba vietu skaitu ir uzrādīta ļoti atšķirīgi. Anketas var sadalīt 3 grupās - pieprasītā informācija vispār nav norādīta, norādīta neprecīzi (lietojot kategorijas “no – līdz”), vai arī ļoti precīzi – sniedzot informāciju par jaunizveidojamo darba vietu skaitu un darba vietu raksturu.

No projekta pieteikumos saņemtās informācijas jāsecina, ka kopējais plānotais jaunradīto darba vietu skaits ir 160,5. Šajā skaitā iekļautas arī sezonas darba vietas, kas aprēķinā tika novērtētas kā 0,5 slodze no pilnas amata slodzes. Analizējot projektu pieteikumus, bija grūti novērtēt prasības - saglabāt esošās darba vietas - izpildi, jo ne visi projekta pieteicēji ir korekti aizpildījuši pieteikuma veidlapu, taču aizpildīto projektu pieteikumu analīze liecina, ka pieteicēji ne vienmēr izpratuši saglabāto darba vietu jēdzienu vienādi.

Secinājums

Fakts, ka GS vadlīnijās nav noteiktas precīzas saglabāto darba vietu skaita definīcijas, būtiski apgrūtina secinājumu izdarīšanu par GS efektivitāti pret GS, VPD un PP noteiktajiem mērķiem.

3. GS realizēto projektu efektivitāte

Apstiprināto projektu efektivitātes vērtējums attiecībā pret GS izvirzīto mērķu, iznākumu, rezultātu un ietekmes indikatoriem uz izvērtējuma veikšanas brīdi 2005. gada jūliju:

GS aprakstā noteikto mērķu, iznākumu, rezultātu un ietekmes indikatoru

GS aprakstā noteiktais indikators	Potenciāli sasniedzamais rezultāts	Efektivitātes vērtējums
Noslēgti vismaz 40 finansējuma līgumi.	Uz izvērtēšanas projekta beigām noslēgts 41 finansējuma līgums.	Jau šobrīd ir redzams, ka šis indikators ir izpildīts par 102 %.
Izveidotas jaunas un/vai saglabātas 200 darbavietas.	Nav iespējams precīzi identificēt saglabāto darba vietu skaitu visos projektu pieteikumos. Pēc projektu pieteikumos iegūstamās informācijas, var paredzēt, ka potenciāli tiks radītas 160,5 jaunas darba vietas.	Tā kā no projektu pieteikumiem nav iespējams precīzi noteikt potenciāli saglabāto darba vietu skaitu, objektīvs efektivitātes vērtējums pēc šī kritērija nav iespējams.
Piesaistīts privātais līdzfinansējums - 3 miljoni latu.	Kopējais no projektu pieteikumiem identificējamais piesaistītais privātā līdzfinansējuma apjoms ir 1,635275 miljoni latu.	Izvērtētie projektu pieteikumi ļauj secināt, ka gadījumā, ja visi apstiprinātie projekti tiek veiksmīgi realizēti, potenciāli iespējams sasniegt 54% efektivitāti pēc šī kritērija.

Secinājums

Uz izvērtēšanas brīdi, apstiprinātie projekti norāda pozitīvu tendenci virzībā uz GS izvirzīto indikatoru sasniegšanu. GS ir simtprocentīgi efektīva attiecībā uz realizēto projektu skaitu. Attiecībā uz jaunradīto un/vai saglabāto darba vietu skaitu GS efektivitāte nav objektīvi mērāma, jo projekta pieteikums neļauj identificēt precīzu saglabāto darba vietu skaitu. Savukārt, piesaistītā privātā līdzfinansējuma indikatoru GS uz izvērtēšanas brīdi jau sasniedz 54% apmērā.

4. GS realizēto projektu ilgspēja un blakus ietekme

- Konceptuāli VRAA atbalstītie projekti atbilst ilgspējas kritērijiem.

- Visiem uzņēmumiem pēc projektu realizācijas sagaidāma pozitīva finanšu plūsma, kas liecina par uzņēmumu spēju absorbēt līdzekļus un efektīvi tos pielietot uzņēmuma attīstībā un ražīguma kāpināšanā. Iesniegto projektu ilgtspēja konkrētajās teritorijās, vismaz sākotnējā periodā, nerada šaubas. Lai novērtētu projektu ilgtspēju ilgākā periodā, būtu nepieciešams veikt monitoringu arī pēc projekta ieviešanas.
- Starp iesniegtajiem projektiem nav identificējami tādi, kuru mērogs vai darbību veids atstātu tiešu negatīvu ietekmi uz vidi vai noplicinātu resursus. No vides viedokļa ilgtspējas kritērijs ir ievērots.
- Neliela daļa no iesniegtajiem projektiem balstās uz reģiona/teritorijas salīdzinošo priekšrocību izpēti vai inovāciju ieviešanu, kas ir būtiski faktori uzņēmumu straujas attīstības un izaugsmes tirgū nodrošināšanā. Īpaši atbalstāmo teritoriju dinamiska attīstība ilgākā termiņā nav iedomājama, ja ekonomiskā darbība nebūs vērsta uz plašāka mēroga tirgu apkalpošanu un preču vai pakalpojumu apmaiņu.
- Kaut arī sagatavoto projektu ietekme uz īpaši atbalstāmo reģionu ekonomisko dzīvotspējas pieaugumu vērtējama pozitīvi, tomēr, lai nodrošinātu nepieciešamās strukturālās izmaiņas nozarēs (piemēram, palielinot augstākas pievienotās vērtības nozaru īpatsvaru) un radītu stabilas darba vietas, kas ir reģiona ilgtspējīgas attīstības pamatā, būtu vēlams ar ERAF līdzekļiem veicināt tādus atbalsta pasākumus, kuri vērsti uz katram reģionam specifisko salīdzinošo priekšrocību attīstīšanu un konkurētspējas pieaugumu.

5. Izvērtēšanas laikā konstatētie kritiskie jautājumi un secinājumi

5.1. GS atbilstība VPD un PP

GS ir vērsta uz VPD un PP identificēto ĪĀT problēmu risināšanu, bet nedemonstrē ĪĀT problēmu cēloņu novēršanu. Piemēram: projekts konkrētā ĪĀT var radīt atsevišķas jaunas darbavietas, bet nerisināt šīs teritorijas strukturālās atpalicības problēmas, kur darba vietu trūkums ir sekas, nevis problēmas cēlonis.

Izvērtēšanas laikā konstatēts, ka VRAA nav minēta VPD, kā 4.2.2.sadaļas (Uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstība) ieviešanas institūcija, bet PP tā norādīta, kā 2.2. pasākuma (Uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstība) apakšaktivitātes ieviešanas institūcija. Pēc FM Eiropas Savienības fondu departamenta skaidrojuma šāda situācija izveidojusies, ņemot vērā dokumentu tapšanas secību un to tapšanas laikā pieejamās zināšanas un informāciju, kā arī piezīmi VPD, ka pasākuma ieviešanas institūcijas norādītas indikatīvi. Tādejādi, iekļaujot VRAA PP kā apakšaktivitātes ieviešanas institūciju, nebija nepieciešamības mainīt VPD.

5.2. GS mērķu aktivitāšu un sasniedzamo rezultātu atbilstība VPD un PP

GS mērķu novērtējumam nav noteikti konkrēti kvantitatīvi indikatori, pēc kuriem būs iespējams novērtēt GS projektu summāro tiešo ietekmi uz šādiem paredzamajiem GS mērķiem:

- Īpaši atbalstāmo teritoriju iedzīvotāju ienākumu un dzīves līmeņa paaugstināšanās.
- Nodrošinātas straujas izaugsmes iespējas mazajiem un vidējiem uzņēmējiem.
- Veicināta jaunu tehnoloģiju ieviešana.
- Paaugstināta vidējo un mazo uzņēmumu konkurētspēja.
- Veicināta ražošanas ar augstu pievienoto vērtību attīstība.

Šāda vispārīga paredzamo GS mērķu definīcija nenodrošina visefektīvāko šo rezultātu sasniegšanu, jo bez konkrēta kvantitatīva rādītāja nav iespējams novērtēt, cik lielā apjomā GS ietvaros plānotie projekti sasniegs attiecīgos mērķus. Tas nozīmē, ka bez konkrēti mērāma mērķa sasniegšanas indikatora uzstādīšanas, nav iespējams noteikt GS ietvaros realizēto projektu summāro efektivitāti šo mērķu sasniegšanā.

GS aprakstā vienīgie kvantitatīvi mērāmi indikatori, pēc kuriem būtu iespējams noteikt GS izpildes faktisko efektivitāti norādīti:

- noslēgto finansējuma līgumu skaits;
- izveidotās un/vai saglabātās darba vietas;
- piesaistītais privātais līdzfinansējums.

Tas neatbilst precīzi PP noteiktajiem un uz GS attiecināmajiem mērķu, iznākumu, rezultātu un ietekmi raksturojošajiem indikatoriem, kuri ir šādi:

- atbalstīto uzņēmumu skaits;
- atbalstīto projektu skaits investīcijām infrastruktūrā ĪAT;
- atbalstīto projektu skaits investīcijām infrastruktūrā ražošanas procesa modernizēšanai, kvalitātes un tirgus standartu nodrošināšanai;
- atbalstīto projektu skaits investīcijām dalītās infrastruktūras izveidē;
- atbalstīto projektu skaits investīcijām daļēji publiski pieejamas infrastruktūras izveidē;
- privāto investīciju apjoms infrastruktūrā ĪAT;
- privāto investīciju apjoma pieaugums ieguldījumiem infrastruktūrā;
- palīdzību saņēmušo uzņēmumu produktivitātes pieaugums;
- jaunradīto vai saglabāto darbavietu skaits pēc pieciem gadiem.

Nenosakot GS mērķu, iznākumu, rezultātu un ietekmes indikatorus atbilstoši PP minētajiem un uz GS tieši attiecināmiem, var rasties problēmas GS ieviešanā un monitoringā:

- Nav iespējama pilnvērtīga informācijas ieguve no GS par PP norādītajiem indikatoriem, kas ierobežota 2.2.aktivitātes efektivitātes vērtējumu datu trūkuma dēļ.
- GS vērtēšanas specifiskie kritēriji tiek gatavoti tā, lai sasniegtu GS izvirzītos mērķus, tāpēc ja GS aprakstā netiek iekļauti PP norādītie indikatori, GS projektu pieteikumu vērtēšanā šo indikatoru sasniegšana nav prioritāra, kas nozīmē, ka atbalstīti varētu būt tādi projekti, kuri nedod ieguldījumu šo indikatoru sasniegšanā.

GS aprakstā minētais indikators, noslēgto finansējuma līgumu skaits – vismaz 40 gb., kas būtu salīdzināms, bet ne identiski attiecināms uz PP minēto indikatoru; atbalstīto uzņēmumu skaits - 50 gb. par 90% izpilda PP minēto indikatoru. No tā var secināt, ka viena no piecām pasākuma aktivitātēm uz izvērtēšanas brīdi nodrošina visa pasākuma viena iznākuma indikatora izpildi par 90%. No tā izriet, ka PP izvirzītais iznākuma mērķis, atbalstīto uzņēmumu skaits, 2.2.pasākumam ir noteikts piesardzīgi. Pārāk piesardzīga mērķa noteikšana var nesniegt pilnīgu priekšstatu par 2.2.pasākumu rezultativitāti, jo rezultātu efektivitātes vērtējums pēc šī indikatora var būt pārspīlēti pozitīvs.

5.3. GS vadlīnijas

GS vadlīnijās nav dotas definīcijas virknei būtisku un dažādi interpretējamu jēdzienu: saglabātās darba vietas, jaunas tehnoloģijas un ražošana ar augstu pievienoto vērtību. Tā kā šiem jēdzieniem nav dotas definīcijas GS vadlīnijās, ir iespējama atšķirīga to interpretācija gan no

projekta pieteicēja, gan vērtēšanas komisijas puses. Piemēram, jaunas tehnoloģijas projekta pieteicējs var traktēt to gan kā jaunu unikālu tehnoloģiju nozarē, gan kā jaunu unikālu tehnoloģiju savā uzņēmumā. Par saglabātajām darbavietām var uzskatīt tās darbavietas, kuras uzņēmumā saglabājas, pateicoties tam, ka tiek realizēts projekts, vai visas tās, kuras uzņēmumā bijušas pirms un būs pēc projekta realizācijas. Pēdējā jēdziena interpretācija ievērojami palielina projektu rezultātos rādītājus sadaļā „*Jaunradītās un/vai saglabātās darbavietas*”, tādejādi nedodot objektīvu priekšstatu par šī indikatora reālo rādījumu.

GS vadlīnijās projekta pieteicēja partnera definīcijā nav skaidri atrunāts, vai uzņēmums, kas izsniedz kredītu uzņēmumam, kurš saņem atbalstu, var vai nevar būt partneris. Šāda nepilnīga definīcija teorētiski par partneri ļauj uzskatīt arī tās kredītiestādes, kuras atrodas ĪAT. Tāpat tas rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus projekta pieteicējiem vērtēšanas procesā (piemēram, ja vienu projekta pieteicēju kreditē banka, bet otru kreditē partneris, tad otrs projekta pieteicējs saņems labāku vērtējumu, tikai tāpēc, ka viņa pieteikumā parādīsies arī partneris, kas pēc būtības ir viņa kreditors). Piemēram, projekts „Z/s „Zana” lauku tūrisma pakalpojumu pilnveidošana” saņēma papildus vērtējumu par partnera piesaisti, tajā pašā laikā partnera līgums paredz, ka partnera finansējums ir bezprocentu aizdevums, tādejādi, tas faktiski uzskatāms par kreditoru.

5.4. Vērtēšanas process

GS realizācijas laika tika mainīta vērtēšanas procedūra (ar RAPLM rīkojumu Nr.2-02/223 no 13.11.2004), iekļaujot iepirkuma vērtējuma apakšposmu instrukcijā „*Kārtība kādā sagatavot grantu shēmas „Atbalsts ieguldījumiem uzņēmuma attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās” projekta pieteikuma kvalitātes un iepirkuma procedūras atbilstības novērtējumu*”.

Šādas izmaiņas GS realizācijas laikā, varētu būt saistītas ar dažādiem juridiskajiem riskiem administratīvā procesa likuma kontekstā. Šos riskus būtu nepieciešams juridiski padziļināti izvērtēt un novērst.

5.5. Administratīvie projektu vērtēšanas kritēriji

Nav konsekvences starp GS vadlīnijām, kur norādīti 15 administratīvās vērtēšanas kritēriji, ar kuriem ir iespēja iepazīties uzņēmējam, un VRAA iekšējo normatīvo aktu PPN-PAI-PRO0-4, kurš nosaka kārtību grantu shēmu „*Procentu likmju subsīdijas*” un „*Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās*” projektu pieteikumu pieņemšanai un administratīvās atbilstības izvērtēšanai. Šajā normatīvajā aktā ir norādīti detalizētāki kritēriji nekā GS vadlīnijās. Tādejādi potenciālais projekta pieteicējs no GS vadlīnijām

nevar saņemt pilnīgu informāciju par kritērijiem, pēc kuriem viņš tiks vērtēts. Šāda situācija traktējama kā neatbilstoša "Administratīvā procesa likumam", jo pieteicējam tiek sniegta nepilnīga informācija par viņam izvirzāmajām prasībām un vērtēšanas kritērijiem.

5.6. Kvalitatīvie un specifiskie kritēriji

Saskaņā ar Starpinstitūciju projektu vērtēšanas komisijas sēdes protokolu Nr.2 no 2005.gada 21. janvāra GS pēc pirmās šīs komisijas sēdes 2005. gada 7.janvārī tika mainīta kvalitatīvo kritēriju vērtēšanas interpretācija ar RAPLM rīkojumu Nr.2-02/19 no 18.01.2005. RAPLM valsts sekretāres vietnieks A. Kužnieks šo situāciju komentē šādi: "*Kvalitātes un specifiskie vērtēšanas kritēriji un to metodoloģija tika izstrādāti apmēram pusgadu pirms tika uzsākta GS ieviešana. Izvērtējot sākotnēji saņemtos projektu pieteikumus, vērtēšanas komisijas locekļi norādīja, ka esošo metodoloģiju ir grūti piemērot vērtējot iesniegtos projektu pieteikumus, līdz ar tika mainīta tikai projektu kvalitatīvo un specifisko vērtēšanas kritēriju metodoloģija.*" Tādejādi pēc Izpildītāja domām projekti, kas tika vērtēti pēc sākotnējās kvalitatīvo un specifisko kritēriju interpretācijas, varēja saņemt citu vērtējumu nekā tie projekti, kas tika vērtēti pēc izmainītās kritēriju vērtēšanas interpretācijas.

5.7. Projekta pieteikuma veidlapa

Projekta pieteikuma veidlapā nav skaidri un nepārprotami noteikta šādu indikatoru atspoguļošana:

- uzņēmums ir jauns vai esošs;
- projekta pieteicēja īpašnieku skaits un dzimuma struktūra;
- uzņēmuma lielums (mikro, mazais, vidējais);
- partnera finansējuma apjoms atbalstītajā projektā;
- projekta piesaistīto privāto investīciju apjoms uzņēmumā.

Tā kā projekta pieteikuma veidlapa noteikti neparedz šo indikatoru atsevišķu apskati, projekta pieteikumos šī informācija atrodama neregulāri - dažādās vietās, atkarībā no projekta pieteikuma sagatavotāja zināšanām un pieredzes. Šādas viegli identificējamās informācijas trūkums projekta pieteikumā sarežģī izvērtēšanas un datu apkopošanas darbu, kā arī ievērojami paildzina pašu izvērtēšanas procesu.

5.8. Projektu pieteikumu praktiskā vērtēšana

Vairākos no pārbaudītajiem projektiem, izvērtēšanas laiks ievērojami pārsniedz laika grafiku, kāds ir noteikts RAPLM 2004.gada 9.jūlija rīkojuma Nr.9 2.pielikumā. Starp vērtētajiem projektiem bija projekti Nr.78, Nr.51, Nr.77. Visos projektos vērtēšanas laiks pārsniedz 2.pielikumā atrunātās 11 nedēļas.

Piemērs: Projekts Nr.51, iesniegts 2004.gada 30.decembrī. Starpinstitūciju projektu vērtēšanas komisijas sēdes protokols un pozitīvs lēmums – 2005.gada 11.martā. Aptaujas lapa pirmslīguma pārbaudes akta aizpildīšanai - 2005.gada 21.martā. Pārbaudes akts 2005.gada 21.martā. Paziņojums par finansējuma piešķiršanu projekta pieteicējam izsūtīts tikai 2005.gada 25.aprīlī, t.i., vairāk nekā mēnesi pēc pārbaudes akta veikšanas. Konkrēti šajā projekta pieteikumā projekta iesniedzējs ir rakstījis, ka projektu uzsāks ar 2005.gada 1.aprīli, kas konkrētajā gadījumā nozīmē, ka projekta vērtēšana ir ievērojami aizkavējusi projekta uzsākšanu.

VRAA eksperti ir piemērojuši stingrākas prasības, nekā tas noteikts Ministru kabineta noteikumos Nr.603 „*Noteikumi par iepirkuma procedūrām un to piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem*” attiecībā uz iepirkuma procedūru.

Piemēram, izskatītajā projektā Nr.77, iepirkumu cena ir zemāka par 5000 latiem, kas ļauj projekta iesniedzējam nepiemērot nekādu iepirkuma procedūru, taču VRAA ekspertu vērtējumā neatbilstību pamatojums vēršas tieši uz iepirkuma procedūras izvērtējumu. Taču VRAA ekspertu vērtējumos ir divi vērtējumi iepirkuma procedūrai, kura ir atzīta kā neatbilstoša. Tāpat VRAA eksperta sagatavotajā atzinumā ir pievienots ne tikai iepirkuma atbilstības novērtējums atbilstoši izstrādātajai instrukcijai, bet arī atsevišķs atzinums par iepirkuma procedūru šim projektam. Šajā atzinumā eksperts veicis iekārtu piegādātājfirmas cenu salīdzinājumu projektā paredzētajai iekārtai ar citu firmu cenām, kas atrodamas interneta mājas lapās, kas nav atbilstošas ne MK noteikumu Nr.603 prasībām, ne arī RAPLM instrukcijai „*Kārtība, kādā sagatavo grantu shēmas „Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās” projekta pieteikuma kvalitātes un iepirkuma atbilstības novērtējumu*” (kas apstiprināta ar 2004.gada 13.novembra rīkojumu Nr.2.-02/223, un grozījumiem, kas apstiprināti ar 2005.gada 18.janvāra rīkojumu Nr.2.02/19). Kā arī piegādātājfirmu uzrādītie cenu piedāvājumi, kas ir uzrādīti mājas lapā, var būt informatīvi, bet ne saistoši vērtēšanai. VRAA eksperta viedoklis par to, ka tehniskais apraksts ir piemērots vienam konkrētam piegādātajam, nav pamatots, jo konkrētajā iepirkuma gadījumā, projekta iesniedzējam ir tiesības izvēlēties jebkuru iekārtu, jo, ņemot vērā faktu, ka summa nepārsniedz 5000 latus, nav jāpiemēro iepirkumu procedūra. Izskatot vadlīnijās noteiktās prasības attiecībā uz iepirkuma procedūru un VRAA pielietotās iepirkuma procedūras izvērtēšanas metodes, nākas secināt, ka VRAA ir piemērojusi tādas projektu iepirkuma procedūras vērtēšanas metodes, kādas nav atrunātas ne vadlīnijās, ne arī MK noteikumos Nr. 603, un tās ir stingrākas

(patvalīgi) nekā to prasa likumdošana. To pierāda arī VRAA interneta mājas lapā ievietotā informācija, par to, kā jāveic iepirkuma procedūra, kura summa ir zemāka par 5000 latiem. Informācija no VRAA mājas lapas: *"Projektu pieteicēju ievēribei: VRAA saņem daudzus jautājumus no projektu pieteicējiem par to, kā organizēt iepirkuma procedūru gadījumos, kad paredzamā iepirkuma līgumcenas summa ir mazāka vai vienāda ar 5000 latu. VRAA iesaka rīkoties šādi: izstrādāt iepirkuma priekšmeta tehnisko aprakstu (saskaņā ar MK noteikumu Nr.603 10.punktā noteiktajām prasībām). Nosūtīt iespējamajam piegādātājam uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu un iepirkuma priekšmeta tehnisko aprakstu (saskaņā ar MK noteikumu Nr.603 1.pielikumu). Saņemt no piegādātāja pilnībā tehniskajā aprakstā noteiktajām prasībām atbilstošu piedāvājumu. Pieņemt lēmumu par piegādātāju, tā piedāvāto cenu. Savukārt, veicot piegāžu, pakalpojumu vai būvdarbu iepirkumu, kuru paredzamā līgumcena pārsniedz 5000 latu, ir jāpiemēro MK noteikumu Nr. 603 „Noteikumi par iepirkuma procedūrām un to piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem” prasības.”*

Projekta Nr. 77 gadījumā minēto rīcību VRAA pamato atsaucoties uz saraksti ar IUB. VRAA direktore *A.Bauere*: *"VRAA ir notikusi sarakste ar Iepirkumu uzraudzības biroju kā rezultātā arī tika lūgts konkrētajam projekta pieteicējam veikt atbilstošu iepirkuma procedūru."* Iepazīstoties ar IUB vēstuli Nr. 1-3.2/2886 no 30.11.2004 Izpildītājs secināja, ka šajā vēstulē norādīts, ka atbildīgajai institūcijai (šajā gadījumā VRAA) bija pašiem tiesība noteikt kā rīkoties, ja dotais iepirkums neattiecas uz MK noteikumu Nr. 603 „Noteikumi par iepirkuma procedūrām un to piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem” prasībām. Tas nozīmē, ja VRAA piemēroja īpašas prasības iepirkuma izskatīšanā, tām bija jābūt noteiktām ar VRAA izdotu administratīvo aktu, ar kuru pirms projekta pieteikuma sagatavošanas bija jābūt iespējai iepazīties pretendētam.

6. Rekomendācijas GS uzlabošanai

Izstrādātās rekomendācijas sniedz priekšlikumus darbam ar GS vadlīnijām, projektu pieteikumu vērtēšanas kritērijiem, projektu pieteikuma dokumentāciju un projektu vērtēšanas procesu.

6.1. GS vadlīnijas

1. Lai nākotnē pamatotu atsevišķas ĪĀT attīstības atbalsta instrumenta (GS) nepieciešamību, VPD un PP gatavošanas stadijā rekomendējam veikt ĪĀT problēmu cēloņu identifikāciju. Piemēram: Augsta bezdarba problēmas cēloņi var būt vai nu darbinieka kvalifikācijas trūkums, sociālā apātija vai reālu darba vietu trūkums, kurām katrai ir savi specifiski cēloņi. **Lai precīzāk izpildīt VPD un PP mērķus (reģionu atšķirību izlīdzināšana) dotās GS mērķi un atbalsta veidi būtu koncentrējami uz tiem problēmu cēloņiem, kuri tieši ietekmē ĪĀT atpalcību. Šī uzskatāma par būtiskāko rekomendāciju, kuras ieviešana varētu nozīmēt konceptuālas izmaiņas GS saturā.**
2. Izvirzīt tādus kvantitatīvi mērāmus mērķu, iznākumu, rezultātu, ietekmes indikatorus (kas demonstrē ĪĀT problēmācēloņu risināšanu), kuru sasniegšana nodrošina objektīvu GS efektivitātes atspoguļošanu. Izvirzītajiem, kvantitatīvi mērāmajiem indikatoriem jābūt pamatotiem ar pieejamā finansējuma apjomu un VPD definēto problēmu cēloņu risināšanas iespējām.
3. Definējot GS mērķu, mērķu, iznākumu, rezultātu un ietekmes indikatorus, precīzi iekļaut uz GS tieši attiecināmos PP norādītos indikatorus.
4. GS vadlīnijas un vērtēšanas kritērijus sagatavot atbilstoši izvirzītajiem mērķu, iznākumu, rezultātu un ietekmes indikatoriem, lai nodrošinātu to veiksmīgu sasniegšanu.
5. Noteikt un iestrādāt vadlīnijās skaidras un nepārprotamas jēdzienu – „partnerība”, „saglabātās darba vietas”, „jaunās tehnoloģijas” un „nozares ar augstu pievienoto vērtību”, „infrastruktūra” - definīcijas.
6. Nepieciešama monitoringa indikatoru papildināšana ar teritorijas attīstības indeksā iekļaujamajiem indikatoriem, lai nodrošinātu iespēju precīzi izvērtēt GS ietekmi uz teritorijas attīstības indeksu tās realizācijas laikā.

6.2. Projektu pieteikumu vērtēšanas kritēriji

1. Iekļaut pilnīgu administratīvās vērtēšanas kritēriju sarakstu, pēc kuriem tiek vērtēts pretendents GS vadlīnijās, lai potenciālie pretendenti var pilnībā ar tām iepazīties.

2. Lai novērstu iespējamību, ka tiek atbalstīts projekts, kurš saņēmis "0" vērtējumu pēc atbilstības VPD un PP vai kādam citam tik pat svarīgam kritērijam, rekomendējam ieviest kvalitatīvajos un specifiskajos vērtēšanas kritērijos dalījumu - atbilstības un atlases kritēriji. *Atbilstības kritēriji* – tie ir kritēriji, kuros projekta pieteikuma vērtējumam ir jābūt pozitīvam (vērtējums atbilst vai neatbilst, kurš netiek vērtēts pēc punktu sistēmas, bet izmantojot jā/nē sistēmu). *Atlases kritēriji* – ir tie kritēriji, kuros var novērtēt projektu efektivitāti attiecībā pret GS izvirzīto mērķu sasniegšanu. Piemēram, ja GS kā mērķi izvirza darba vietu radīšanu un/vai saglabāšanu, tad atbilstības kritērijs vērtē vai iesniegtais projekts paredz radīt un/vai saglabāt darbavietu. Savukārt vērtējot projekta pieteikumā norādīto jaunradīto un/vai saglabāto darbavietu skaitu (atlases kritērijs), tiks noteikts cik efektīvi dotais projekts salīdzinoši ar citiem iesniegtajiem realizēs GS mērķus.
3. Rekomendējam pie specifiskajiem vērtēšanas kritērijiem ieviest jaunu atlases kritēriju – „Kādā mērā dotais projekts risina konkrētās ĪĀT problēmu specifiskos cēloņus?”

6.3. Projektu pieteikuma dokumentācija

1. GS monitoringa un vērtēšanas datu vienkāršas pieejamības nodrošināšanai ieviest projekta pieteikuma veidlapā atsevišķas ailes, kurās projekta pieteicējam skaidri un nepārprotami jāatspoguļo šāda informācija:
  - uzņēmums ir jauns vai esošs;
  - projekta pieteicēja īpašnieku skaits un dzimuma struktūra;
  - uzņēmuma lielums (mikro, mazais, vidējais);
  - jaunradīto darba vietu skaits un darbinieku;
  - saglabāto darbavietu skaits;
  - partnera finansējuma apjoms atbalstītajā projektā;
  - plānotais privātā finansējuma apjoms atbalstītajā projektā;
  - plānotais projekta piesaistīto privāto investīciju apjoms uzņēmumā (Kopējais privāto investīciju apjoms, kurš tiek piesaistīts uzņēmumam pateicoties realizētajam GS projektam).

6.4. GS projektu vērtēšanas process

Juridiski izvērtēt GS ieviešanas procesa atbilstību *“Administratīvā procesa likumam”*, identificējot un novēršot neatbilstības. Ņemot vērā to, ka projektu pieņemšanas laikā mainīta kvalitātes un specifisko vērtēšanas kritēriju interpretācija, jāizanalizē un jāsagatavojas iespējamām sekām, kas varētu rasties, pie nepieciešamības atkārtoti vērtēt atsevišķus projektus.

7. Būtiskākās problēmas izvērtējuma īstenošanas gaitā

Būtiskāko problēmu GS izvērtēšanas laikā radīja lielais skaits GS deklarātīvo mērķu, kuru sasniegšanas efektivitāte objektīvi nebija iespējas izmērīt. Tie par praktiski neiespējamu padarīja arī specifisko vērtēšanas kritēriju kvalitātes izvērtēšanu. Noteikt, vai šie specifiskie kritēriji ir optimālākais variants izvirzīto GS mērķu sasniegšanai, nav iespējams, jo vēlamais rezultāts nav izmērāms. Tas savukārt ekspertiem neļauj apšaubīt esošo specifisko kritēriju atbilstību, jo tie teorētiski ir vērsti uz šo mērķu sasniegšanu.

8. Pieeja pakalpojuma īstenošanai

Projekta uzdevuma izpildei tika izmantotas šādas metodes:

- Kvalitatīva dokumentu analīze izmantota, iepazīstoties ar attiecināmajiem dokumentiem, izvērtējot GS vadlīnijas, projektu atlases procesu, projektu vērtēšanas kritērijus, projektu monitoringa sistēmu un projektu pieteikumus.
- Individuālās intervijas ar ekspertiem izmantotas, lai iegūtu detalizētāku informāciju par projektu atlases procesu, projektu vērtēšanas kritērijiem un projektu monitoringa sistēmas organizāciju.
- Grupu diskusijas izmantotas izvērtējuma secinājumu un rekomendāciju projekta apspriešanai ar Pasūtītāju un izvērtējamās GS apsaimniekotāju, lai identificētu iespējamās nepilnības vai potenciālos riskus.
- Statistisko datu analīze izmantota, vērtējot projektus.
- Informācijas salīdzinošā vērtēšana pret noteiktiem indikatoriem. Eksperti pēc iepriekš sagatavotām matricām, kurās atzīmēti noteikti indikatori (vērtēšanas matricu projekti aplūkojami pielikumā), veica GS vadlīniju, projektu un projektu monitoringa izvērtēšanu pēc atbilstības matricās atzīmētajiem kritērijiem.

Rezultatīvitate, nozīmīgums

Tika vērtēta atbalstīto projektu atbilstība GS vadlīnijām, specifiskajiem kritērijiem, VPD un PP identificēto problēmu efektīvai risināšanai un šajos dokumentos noteiktajai stratēģijai un mērķiem.

Efektivitate, tiešā ietekme

Atbilstoši darba uzdevumam efektivitate tika vērtēta, salīdzinot ar VPD un PP definēto rezultātu un mērķu stratēģijas sasniegšanu. Efektivitate tika vērtēta, summējot visu grantu shēmas ietvaros atbalstīto projektu sagaidāmos rezultātus (piemēram, kopējo jaunradīto darbavietu skaitu) un izvērtējot tos, salīdzinot ar VPD atbilstošajiem stratēģiskajiem

uzstādījumiem. Ņemot vērā, ka VPD un PP efektivitātes vērtēšanas kritēriji nav noteikti skaidri un precīzi, atbilstoši darba uzdevumam tie tika interpretēti un definēti saskaņā ar VPD un PP definētajām reģionālajām problēmām, stratēģijas, mērķiem un rezultātiem. Par efektivitātes kritērijiem šī projekta ietvaros atbilstoši VPD izvēlēti, piemēram:

- piesaistīto privāto investīciju apjoms (vienīgais PP definētais indikators attiecībā uz 2.2.1.2. aktivitāti);
- jaunu darba vietu izveide;
- jaunu uzņēmumu radīšana/uzņēmējdarbības iniciatīvas pieaugums.

Ilgspēja

Ilgspēja ir viens no efektivitātes veidiem, jo nodrošina projekta rezultātu turpināšanos ilgākā nākotnē. Par ilgspējas (darba uzdevumā - ilgspēja uzņēmējdarbības vidē un teritorijā) kritērijiem šajā projektā izvēlēti, piemēram:

- atbalstīto uzņēmumu spēja efektīvi darboties arī pēc projekta beigām (ideāli - vismaz 5 gadi);
- jaunradīto darbavietu saglabāšanās arī pēc projekta beigām;
- pozitīvas strukturālās izmaiņas teritorijas uzņēmējdarbības nozarēs (piemēram, pieaug augstākās pievienotās vērtības nozaru īpatsvars, samazinās atkarība no tradicionālajām, zemas pievienotās vērtības nozarēm);
- atbalstītie GS projekti neatstāj acīmredzamu negatīvu ietekmi uz vidi un teritorijas resursiem.

Netiešā/papildinošā ietekme

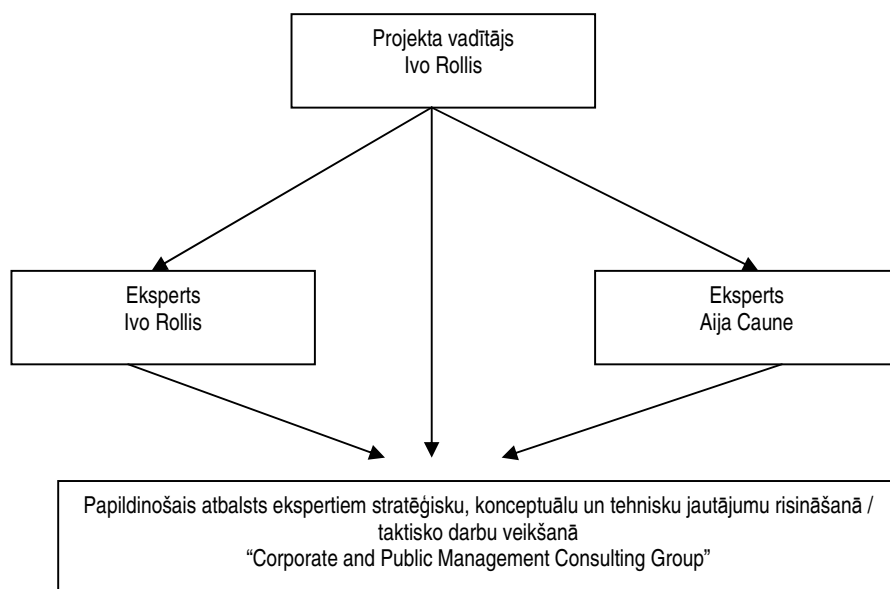
Netiešā jeb papildinošā ietekme ir tie GS projektu rezultāti, kuri nav tieši definēti VPD/GS vadlīnijās, bet ir būtiski reģiona (t.sk. uzņēmējdarbības) attīstībā.

Par netiešās (papildinošās) ietekmes kritērijiem izvēlēti:

- klasteru veidošanās;
- pozitīva ietekme uz citu sektora vai citu nozaru uzņēmumu uzņēmējdarbību;
- uzlabota pieeja publiskajai infrastruktūrai (biznesa, sociālajai);
- uzlaboti publiskie pakalpojumi;
- u.c. (ņemot vērā projektu specifiku).

9. Organizācija un vadība

1) Struktūra

2) Funkcijas

- Projekta vadītājs veica projekta virsvadību, sekoja aktivitāšu plāna izpildei, koordinēja ekspertu darbu.
- Eksperts sagatavoja detalizētus aktivitāšu plānus projekta uzdevuma realizēšanai, realizēja plānotās aktivitātes, koordinēja un pārraudzīja iesaistīto Izpildītāja darbinieku aktivitātes.
- Izpildītājs, lai nodrošinātu maksimāli kvalitatīvu līguma izpildi, sniedza papildu stratēģisku, konceptuālu un taktisko uzdevumu atbalstu pasūtītāja pamatekspertiem.

3) Atbildība

- Projekta vadītājs atbild par visa projekta kvalitatīvu izpildi.
- Eksperts atbild par savas kompetences ietvaros veikto darbu kvalitāti.
- Izpildītājs nodrošina stratēģisko, konceptuālo un taktisko atbalstu.

Pielikumi

Pielikums Nr.1: Izmantotie informācijas avoti un literatūra

1. EK metodoloģiskais darba materiāls jaunā programmēšanas perioda (2000 – 2006 gads) monitoringam un vērtēšanai.
2. *Commission recommendation of May 6 2003 concerning the definition of micro, small and medium sized enterprises (notified under document number C(2003) 1422) 2003/361/EC)*
3. Latvijas attīstības plāns (VPD) 1.mērķa programma 2004.–2006. gadam.
4. Single Programming Document, Objective 1 Programme, 2004 – 2006. (EC approved on 12.18.2003.).
5. Programme Complement, Latvia Objective 1 programme 2004 – 2006.(06.30.2004.)
6. Latvijas Republikas Ministru kabineta 2003.gada 2.septembra noteikumi Nr. 200.
7. Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto projektu naudas plūsmas plāns.
8. Izvērtējamās GS apsaimniekotāja darbības pamatprincipi, struktūrvienības kompetences un atbildības sadalījums.
9. Izvērtējamās GS apraksts.
10. Izvērtējamās grantu shēmas vadlīnijas.
11. Ieteikumi un metodiskie norādījumi projekta pieteikuma veidlapas aizpildīšanai.
12. Projekta pieteikuma veidlapa.
13. Līgums ar atbalstīto projektu realizētājiem.
14. GS ieviešanas laika grafiks.
15. VRAA iekšējās procedūra -Nr. PAN-PKI-PRO0-4 *"Projektu pieteikumu kvalitatīvās atbilstības izvērtēšana un finansēšanas līgumu sagatavošana"*(15.03.2005)
16. VRAA iekšējās procedūra Nr. PPN-PAI-PRO0-4 *"Projektu pieteikumu pieņemšana un administratīvās atbilstības izvērtēšana"*(05.05.2005)
17. Izvērtējamās GS projekta veidlapa "Naudas plūsmas grafiks".
18. Instrukcija par kārtību, kādā veicamas izlases pārbaudes projektu īstenošanas vietās.
19. Instrukcija par virskontroli pārbaudes un kontroles projektu īstenošanas vietās.
20. Kārtība, kādā tiek nodrošināta neatbilstoši veikto izdevumu atmaksāšana un saistību pārtraukšana.
21. Kārtība, kādā tiek sniegta informācija par konstatētajām neatbilstībām.
22. VRAA informācijas izplatīšanas un publicitātes pasākumu īstenošanas kārtība.
23. VRAA 2004. gada pārskats.
24. RAPLM rīkojums Nr. 2-02/223 no 2004.gada 11.novembra par instrukcijas *"Kārtība, kādā sagatavo GS "Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās"*

- projekta pieteikuma kvalitātes un iepirkuma procedūras atbilstības novērtējumu”*
apstiprināšanu.
25. RAPLM rīkojums Nr. 2-02/19 no 2005.gada 18.janvāra par grozījumiem RAPLM instrukcijā
*“Kārtība, kādā sagatavo GS "Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši
atbalstāmajās teritorijās” projekta pieteikuma kvalitātes un iepirkuma procedūras
atbilstības novērtējumu”,* kas apstiprināta ar RAPLM rīkojumu Nr. 2-02/223 no 2004.gada
11.novembra.
26. RAPLM rīkojums Nr. 2-02/26 no 2005.gada 20.janvāra par grozījumiem nolikumā
“Starpinstitūciju projektu vērtēšanas nolikums”, kas apstiprināts ar 2004. gada 17. jūnija
rīkojumu Nr. 2-02/109.
27. MK noteikumi Nr. 603 *„Par iepirkuma procedūrām un to piemērošanas kārtību pasūtītāja
finansētiem projektiem” prasības.”*
28. IUB vēstule VRAA Nr. 1-3.2/2886 no 30.11.2004 *„Par Iepirkuma procedūras
piemērošanas izvērtējumu pasūtītāja finansētam projektam”*

Pielikums Nr.2: Izvērtēšanā izmantotās darba matricas.

1. Projektu iznākumu rezultātu un plānotās ietekmes izvērtēšanas matrica.

Indikatorrs		Vērtējums
	Projekta Nr.	
	Projekta apjoms	
	Līdzfinansējuma apjoms	
	Projekta realizācijas rajons	
Iznākumi (outputs)		
	Atbalstītais uzņēmums	
		Jauns
		Eksistējošs
	Projekta atbalsta veids	
		Ieguldījumus tikai infrastruktūrā
		Ieguldījumus infrastruktūrā un ražošanas līdzekļos
		Ieguldījumus tikai ražošanas līdzekļos
	Atbalstītā uzņēmuma īpašnieku skaits	
		Vīrieši
		Sievietes
	Atbalstītā uzņēmuma lielums	
		Mikro
		Mazais
		Vidējais
	Atbalstītā uzņēmuma darbības veids	
		Pakalpojumi
		Lauksaimnieciskie pakalpojumi
		Ražošana
		Lauksaimnieciskā ražošana
		Tūrisms
Mazie un Vidējie uzņēmumi	Mazo un vidējo uzņēmumu pārrobežas sadarbības projekti	
Pētījumi un Attīstība (R&D), Jaunās tehnoloģijas un inovācijas	Tīklošanās (Projekti starp uzņēmumu un pētniecības iestādēm)	
	Kompānija, kas saņem finansiālu atbalstu R&D projektiem un jaunu tehnoloģiju iegādei	
Rezultāti		

(Results)		
Mazie un vidējie uzņēmumi	Tiešo privāto investīciju apjoms atbalstītajā projektā	
		Paši Partneri
R&D, Jaunās tehnoloģijas un inovācijas	Uzņēmumu ierosināto investīciju apjoms R&D un tehnoloģiju atbalstītajos sadarbības kopprojektos	
Plānotā ietekme (Impact)		
Mazie un vidējie uzņēmumi	Jaunie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu un turpina savu darbību arī 18 mēnešus pēc projekta beigām.	
	Jaunradīto darba vietu skaits	Sievietēm Vīriešiem
Nodarbinātība	Saglabāto darba vietu skaits	Sievietēm Vīriešiem
R&D, Jaunās tehnoloģijas un inovācijas	Mārkētēto jauno produktu/procesu skaits, kuri saņēmuši finansiālu atbalstu	
	Jaunradītas darba vietas atbalstīto R&D projektu rezultātā.	Vīriešiem Sievietēm

2. GS vadlīniju atbilstība VPD un PP

VPD & PP definētie stratēģiskie uzstādījumi	Vērtējums par atbilstību
VPD un PP identificēto atslēgas problēmu kopsavilkums : a) <i>augsts strukturālais bezdarbs</i> b) <i>zema uzņēmējdarbības un darbaspēka pievienotā vērtība</i> c) <i>lielas reģionālās (sociālās) ienākumu un bezdarba atšķirības</i> d) <i>palielinās lauku-pilsētu atšķirības</i> e) <i>ierobežota pieeja biznesa attīstības pakalpojumiem un tehnoloģijām</i> f) <i>zems drošības, vides & patērētāju standartu ieviešanas līmenis</i> g) <i>zems investīciju līmenis P&A</i> h) <i>zema uzņēmējdarbības iniciatīva</i>	Grantu shēmas vadlīnijas tiek vērtētas uz atbilstību pret katru no definētajiem kritērijiem ar Jā, nē vai daļēji. Katra vērtējuma gadījuma eksperts sniedz sava vērtējuma pamatojumu.